

О.Ю. Глушко, студ. IV курс, гр. ЕП-33, ФЕМ
 Науковий керівник – к.е.н. доц. С.І. Павлова
 Житомирський державний технологічний університет

ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У процесі формування ринкової економіки України та впровадження ринкових засад господарювання облік витрат набуває стратегічного значення, адже саме шляхом їх детального аналізу і належної організації обліку можна забезпечити високий рівень економічного управління підприємством, а також, через зіставлення з доходами, достовірно оцінити результати діяльності підприємства з подальшим виявленням внутрішніх резервів їх поліпшення.

На даний час велика кількість зарубіжних та вітчизняних науковців досліджує питання, що стосується всіх аспектів формування витрат виробництва. Такими є Н.Б. Малахова, А.П. Довжикова, Б.І. Валуєв, Л.П. Горлова, В.В. Муравська, О.В. Крушельницька, Н.П. Скригун, І.Є. Давидович, Я.П. Іщенко, Ю.С. Цал-Цалко, М.Г. Гришак, О.С. Коцюба, Р.А. Хауелл, З.Р. Соусі та інші.

Процес здійснення підприємницької діяльності передбачає витрачання ресурсів – трудових, природних, інформаційних. При цьому кожен вид ресурсів має вартісну оцінку. Виражені в грошовій формі витрати ресурсів на здійснення підприємницької діяльності називають *витратами виробництва*.

Основним принципом формування витрат є відповідність їх доходам. Для визначення фінансового результату порівнюють доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження активів. Витрати підприємства в цілому визначаються як сума зменшення вартості активів або зменшення власного капіталу (збиток). Джерелом покриття витрат підприємства є його доходи, які збільшують вартість активів на суму витрат, здійснених для отримання цих доходів, і суму одержаного чистого прибутку.

Витрати підприємства формуються в процесі використання ресурсів при здійсненні певної його діяльності. Вони мають різну цільову спрямованість, але найбільш загальним і принциповим є поділ їх на витрати звичайної, а саме: операційної, фінансової, інвестиційної та надзвичайної діяльності, а також податок на прибуток і дивіденди (рис. 1).

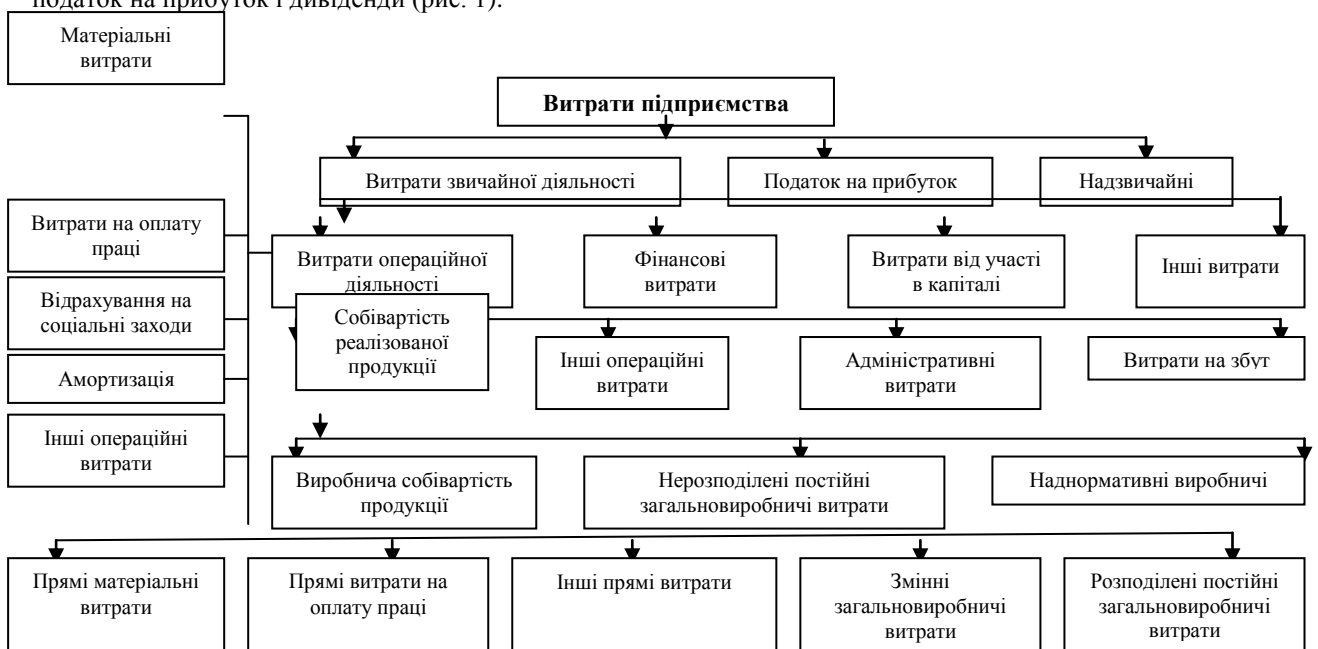

Рис. 1. Формування витрат підприємства

В процесі господарської діяльності формуються витрати підприємства в цілому та його структурних підрозділів.

Витрати структурного підрозділу – це вартість ресурсів, використаних в технологічному процесі, яка складає виробничу собівартість створеної в структурному підрозділі продукції (робіт, послуг). У виробничих структурних підрозділах, які за технологічним процесом безпосередньо приймають участь у створенні об’єкта підприємницької діяльності (продукції, робіт, послуг), вартість використаних ресурсів формує виробничу собівартість, тобто ресурси перетворюються в об’єкти підприємницької діяльності.

Готова продукція (роботи, послуги) виробничих структурних підрозділів після її реалізації є джерелом покриття та відшкодування використаних ресурсів.

В структурних підрозділах підприємства, які використовують загальногосподарські управлінські функції, формують адміністративні витрати. В цих підрозділах ресурси перетворюються у витрати, які покриваються валовим прибутком, тобто різницею між одержаним чистим доходом і виробничою собівартістю. В збутових структурних підрозділах підприємства, які виконують функцію просування об'єктів підприємницької діяльності до покупців, формуються витрати на збут продукції. В цих підрозділах ресурси перетворюються у витрати, які покриваються валовим прибутком.

Окремі структурні підрозділи підприємства можуть створювати витрати у сфері інвестиційної та фінансової діяльності. Витрати цих підрозділів, а також витрати невиробничих структурних підрозділів підприємства соціально-культурного характеру формують інші витрати операційної діяльності та покриваються відповідними доходами, а за їх відсутності фінансовими результатами від операційної діяльності.

Створений фінансовий результат підприємства є об'єктом нарахування податку на прибуток. За рахунок чистого прибутку підприємства покриваються витрати з виплати дивідендів.

Витрати виробництва, як правило, займають найбільшу питому вагу в загальній структурі витрат підприємства та складають виробничу собівартість продукції, і зрештою, чим вони вищі, тим більшою є ціна кінцевої продукції. Саме тому головна мета підприємства – мінімізація виробничих витрат, але при цьому необхідно розуміти, що зниження витрат має здійснюватися не за рахунок споживчих властивостей продукції.

Отже, діяльність будь-якого суб'єкта господарювання, пов'язана з певними витратами, від сумарного обсягу яких залежить основний результативний показник – прибуток.

До основних чинників, що формують виробничі витрати, а саме ті, що мають безпосередній зв'язок з виробництвом, належать:

- масштаби виробництва, тобто розмір підприємства;
- структура виробничої програми підприємства – асортимент типів продукції, яка вироблятиметься в певному виробничому періоді із зазначенням їх кількості;
- організація виробництва, тобто форма його здійснення, яка досить тісно пов'язана з технологією виробничого процесу;
- якість виробництва, яка характеризується властивостями чинників виробництва, які визначають їх придатність для використання у виробничому процесі.

До чинників, які також значно впливають на формування витрат виробництва, але через свою природу пов'язані з іншими сферами діяльності підприємства належать: процеси організації збуту продукції, фінансування, кредитування і оподаткування, дослідження і розвиток. Вся діяльність підприємства у сфері збуту, що забезпечує продаж продукції на ринку, впливає на загальний рівень витрат підприємства. Капіталовкладення, пов'язані із засобами виробництва і матеріалами залежать від виду їх фінансування, таким чином, останнє впливає на загальні витрати. Діяльність підприємства у сфері дослідження і розвитку спрямована на підвищення якості продукції, чинників виробництва й вдосконалення його методів. Отже, вона опосередковано впливає на рівень витрат.